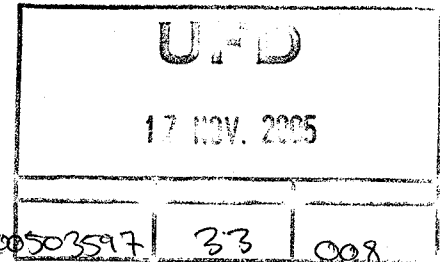

16. november 2005

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Høringsuttalelse – forskrift om egenbetaling

Midt i Norden (MIN) er et landsdekkende nettverk av kommunale/fylkeskommunale studiesentra, som i hovedsak tilrettelegger høyere utdanning i distriktene. I 2004 var Midt i Norden utpekt som et nasjonalt fyrtårn av Norges forskningsråd/Høykom.

1. Midt i Norden er et utdanningsnettverk med 32 deltakende kommuner i 6 fylker fra Finnmark i nord til Vest-Agder i sør. I disse kommunene er det etablert eller vil bli etablert studiesentra som gir enkeltmennesker, bedrifter og offentlige foretak nærhet til høyere utdanning. Utdanningstilbudet utvikles og drives i tett samarbeid med etablerte høgskoler. De lokale studiesentra utvikles til inspirerende miljø for læring som både ivaretar enkeltmenneskers behov for et fysisk miljø og anvender moderne kommunikasjonsteknologi til å distribuere undervisningsopplegg fra høgskolenes campus.
2. Med et tett interkommunalt samarbeid mellom mange distriktskommuner og etablerte høgskoler skapes det et større opptaksområde som gir hvert enkelt studiesenter og hver deltakende høgskole flere igangsatte utdanninger. Et slikt nettverk sikrer også større utviklingskraft, og gir hvert enkelt studiesenter og hver deltakende høgskole en bedre plattform for å tilby fjernundervisning.

Loven og forskriftene

Den nye høgskoleloven (vedtatt av Stortinget våren 05) og forslag til forskrifter, hevder et gratisprinsipp på studier finansiert av staten. Studenten skal m.a.o ikke betale studieavgift. Fra loven:

§ 7-1. Egenbetaling (1) *Statlige universiteter og høyskoler kan ikke kreve egenbetaling fra studenter for ordinære utdanninger som fører frem til en grad eller yrkesutdanning. Departementet kan i særskilte tilfeller, etter søknad, godkjenne unntak fra denne bestemmelse.*

Gratisprinsippet er godt – og støttes av Midt i Norden (MIN). For MIN-nettverket, som består av 32 lokale studiesentra, skaper dette imidlertid noen store utfordringer:

POSTADRESSE:
Strandveien 6 A
9350 SJØVEGAN

TELEFON:
77 17 27 00

TELEFAX:
77 17 16 50

BANKKTO.:
4520.10.89488

ORG.NR.:
NO981683560

- Pr i dag er studiesentrene ikke en del av utdanningssystemet og har ingen nasjonal finansiering. Fram til i dag har MIN-nettverket latt studenter betale en del av kostnaden ved å flytte forelesninger og undervisning ut til lokale studiesentra og legge tilrette for at studentene i sitt lokalsamfunn kan ha et godt læringsmiljø. De største kostnadene ved denne tilretteleggingen har imidlertid kommunene og fylkeskommunene tatt. Som nettverk har vi vært opptatt av at studentens reelle kostnad skal være mindre ved å bruke lokale studiesentra, enn ved å forflytte seg til campus.
- Med gratisprinsippet er paradokset at man kan slå denne praksisen overende – fordi loven forbyr egenbetaling. De reelle kostnadene som studenter har ved forflytting til campus (reiser, opphold, fravær fra jobb etc) omtales ikke i loven. I stedet for å se på de reelle kostnadene – og hvor forskjellig de kan være mellom studenten fra "landsbygda" og byen – fokuserer man ensidig på studiets prislapp. Resultatet blir en stor forskjellsbehandling mellom studenten fra "landsbygda" og studenten i byen – og en "konkurransesvridning" mellom distrikt og by.
- Like viktig som økonomien i dette, bør tilgjengeligheten til livslange studier være. Kompetanseutvikling bør være en naturlig del av hverdagen. Da handler det om å tilrettelegge nært mennesker, bedrifter og offentlige foretak. Erfaring viser f.eks at lokal tilrettelegging er nødvendig for at mange i den store gruppen kvinner over 30 år skal kunne ta høyere utdanning.

Ingenting i de foreslåtte forskriftene bidrar til å stimulere studiesentrene sitt arbeidet. Tvert imot – forskriftene bekrefter et prinsipp, som i mangel av andre virkemidler, virker negativt på desentralisert utdanning.

Gratisprinsippet – også i distriktsnorge

For å sikre mennesker utenfor byer med høgskoler/universitet en livslang adgang til høyere utdanning, kan lokale studiesentra utvikles til effektive og gode "satelitter" for eksisterende høgskoler og universitet. Kostnadene med å utvikle og etablere studietilbud på studiesentrene bør – dersom gratisprinsippet skal hevdes – tas av det offentlige.

Nettverket Midt i Norden (MIN), som er et ikkekommersielt selskap bestående av offentlige eide studiesentra, kan være et eksempel på hvordan man organiserer økt tilgjengelighet til høyere utdanning i distriktsnorge. Gjennom et slikt nettverk kan kommuner, fylker og stat samhandle – og sikre målsetninger om et kompetanserikt distriktsnorge.

MIN - og kommunene i nettverket - vil ovenfor fylke og stat foreslå en tredelt grunnfinansiering av lokale studiesentra og nettverkets felleskostnader som gjør det mulig å hevde "gratisprinsippet" utenfor campus. Forslaget betyr at kommune, fylke og stat bidrar med hver sin part i en slik grunnfinansiering.

Dette kan sikre en finansiering som gjør at studietilbud fra høgskoler og universitet er gratis på lokale studiesentra. Oppdragsstudier og betalingsstudier skal være kostnadsnøytrale i forhold til campusbaserte tilbud.

På lokale studiesentra sikres mennesker et sosialt og faglig læringsmiljø som er så viktig i alle læringsprosesser. Man sikrer også en nærhet i forhold til arbeid, familie og fritid som er en avgjørende faktor for manges mulighet til videre utdanning. De lokale studiesentra vil ha sterk tilknytning – både organisatorisk og teknologisk – til etablerte høgskoler og universitet.

Med nettverket oppnås det et stort opptaksområde, mange tilgjengelige studietilbud, kvalitetssikring og effektiv drift. Nettverket som helhet opptrer som en tilstrekkelig stor partner for etablerte høgskoler og universitet. Dette partnerskapet sikrer høgskoler og

---

POSTADRESSE:	TELEFON:	TELEFAX:	BANKKTO.:	ORG.NR.:
Strandveien 6 A	77 17 27 00	77 17 16 50	4520.10.89488	NO981683560
9350 SJØVEGAN				

universitet en langsiktig og forutsigbar plattform for sin fjernundervisning og for sine roller som regionale utviklingsaktører.

Studietilbudene på lokale studiesentra skal blant annet:

- Være et supplement til eksisterende tilbud på høyskoler og universitet
- Gi mennesker, som av ulike årsaker ikke kan flytte, tilbud om grunnutdanninger
- Gi alle voksne muligheten til en kontinuerlig og livslang kompetanseutvikling i sitt nærmiljø
- Gi næringsliv og offentlige foretak nærhet til norske kunnskapsmiljøer

Alle undervisningstilbud i MIN skal bygge på inspirerende læringsmiljøer i lokalsamfunnet, anvendelse av digitale klasserom¹ for gjennomføring av forelesinger og undervisning (interaktivt i sanntid), lokalt gruppearbeid, veiledning, bruk av nettbaserte læringsmoduler og samlinger.

MIN legger vekt på langsiktig samarbeid med etablerte høyskoler.

Kompetanseutvikling er både en lokal, regional og nasjonal strategi for å skape attraktive samfunn og økt konkurransekraft. Denne modellen vil gi kommune, fylke og stat en nøktern og effektiv satsing på livslang læring i distriktsnorge. Modellen vil også bety en klar forpliktelse for kommunene i nettverket mht å levere resultater som er viktige for å nå nasjonale mål om kompetanseutvikling.

Vår konklusjon

Loven og forskriftene er i beste tolkning utydelig i forhold til muligheten for å drive en effektiv og god fjernundervisning i fremtiden. Generelt vil vi foreslå at departementet utreder forhold omkring kostnadsnøytralitet for tilgang til utdanning i et livslangt læringsperspektiv og framkommer med virkemidler, lovgivning og forskrifter som stimulerer – og ikke beskranker – distriktsnorge til å ha offensive kompetansestrategier.

Med hilsen
Midt i Norden AS

Lars Utstøl
daglig ledere
(sign)

POSTADRESSE:
Strandveien 6 A
9350 SJØVEGAN

TELEFON:
77 17 27 00

TELEFAX:
77 17 16 50

BANKKTO.:
4520.10.89488

ORG.NR.:
NO981683560